

Yhteisöt koulutuksellisina toimijoina Uzbekistanissa

Kawano, Asuka

Mahalla and its Educational Role. Nation-building and Community Education in Uzbekistan. Fukuoka: Kyushu University Press 2015

Kaisa Wolde

Asuka Kawano käsittelee teoksessaan *Mahalla and its Educational Role. Nation-Building and Community Education in Uzbekistan* paikallisyhteisöjen järjestäytynyttä muotoa, mahallaa (engl. Mahalla tai Mahallah), ja sen merkitystä osana Uzbekistanin koulutuspolitiikkaa sekä sosiaalista- ja kulttuurikasvatusta. Vuonna 2015 julkaistu kirja on englanninkielinen versio vuonna 2010 julkaistusta japaninkielisestä alkuperäisteoksesta *Community 'Education': Nation-Building and Community Education in Uzbekistan*.

Mahallat ovat uzbekistanilaisen yhteiskunnan pienin päättävä yksikkö eli naapurusto tai asuinalue, jonka asukkaiden jokapäiväiseen elämään liittyviä asioita ohjailevat edustusto ja komitea. Ne järjestävät asukaskouksia ja niillä on yhteisiä tiloja. *Mahallat* ovat läsnä asukkaidensa sosiaalisen elämän eri osa-alueilla päätöksenteon, perinteiden, avustusten ja koulutuksen kautta. Niiden tehtävänä on toimia itsehallinnollisina yksiköinä ja kantaa vastuuta alueensa ympäristöasioista, maankäytöstä ja karjanhoidosta, vähävaraisten sosiaalisista avustuksista, palo- ja rikoksentorjunnasta, yritystoiminnasta, työllisyydestä ja vapaaehtoistoiminnasta sekä pyhiinvaeltajien listaamisesta ja valinnasta (s. 44). Laajan toimenkuvansa vuoksi *mahallat* jakautuvat usein alaosastoihin ja pienempiin ryhmiin. Asuka Kawano kuvaa kirjassaan paikallisyhteisöjen toimintaa, rakenteita ja yhteistyöverkostoja, niiden historiaa ja muutosta niiden kasvatukselli-

nessa ja koulutuksellisessa roolissa Venäjän vallan, Neuvostoliiton ja itsenäisyyden aikana.

Mahalla and its Educational Role on tutkimus sekä sisällöltään että rakenteeltaan. *Mahalla*-yhteisöjen koulutuksellista roolia kuvataan teoksen sisältöluvuissa kuudesta eri näkökulmasta, joita ovat historiallinen tarkastelu, yhteisöjen rakenne, sosialisatio ja kulttuuriperimän siirtyminen lapsille, yhteydet kouluihin, kansalaiskasvatus sekä järjestöyhteistyö. Näiden aihepiirien käsittelyn kautta Kawano pyrkii vastaamaan neljään tutkimuskysymykseen. Ne koskevat 1) Uzbekistanin koulutuspoliittisia tavoitteita, jotka liittyvät *mahalla*-yhteisöihin maan itsenäistymisen jälkeisenä aikana, 2) *mahalla*-yhteisöjen koulutuksellisia toimintoja ja niiden roolia lasten, nuorten, nuorten aikuisten ja aikuisten koulutuksessa, 3) koulujen suhtautumista *mahalla*-yhteisöihin ja niiden välistä yhteistyötä sekä 4) kansalaisjärjestöjen, nuorisjärjestöjen ja kansainvälisten järjestöjen yhteistyötä *mahalla*-yhteisöjen kanssa (s. 2).

Johdantoluvussa esitellään Keski-Aasiaan liittyvää japanilaista yhteiskuntatieteellistä tutkimusperinnettä, tutkimuksellisia haasteita sekä tutkimusaiheen rajausta. Kawano perustelee japanilaisen sosiaalipedagogiikan tutkimusperinteen sopivuutta tutkimuksensa lähtökohdaksi uzbekistanilaisen *mahallan* ja japanilaisen yhteisörakenteen azan itsehallinnollisten toimintojen ja haasteiden samankaltaisuuksilla. *Mahalla*-yhteisöjen ja japanilaisten yhteisöjen välistä vertailua ei kuitenkaan viedä teoreettisen lähestymistavan perustelua pidemmälle, vaan tutkimuksessa keskitytään *mahalla*-yhteisöihin. Kirjan teoreettinen anti jääkin hieman pintapuoliseksi ottaen huomioon tutkimusaiheeseen kuuluvien teemojen (esim. kansallisidentiteetti, hallintavalta, yhteisöllinen kasvatus jne.) laajuuden ja niihin liittyvän yhteiskuntatieteellisen keskustelun runsauden.

Kawano määrittelee tutkimuksensa viitekehyykiseksi alue- ja politiikan tutkimuksen sekä vertailevan koulutustutkimuksen. Metodologiselta lähestymistavaltaan tutkimus on määritelty sosiaalipedagogiseksi yhteisökasvatustutkimukseksi. Tutkimuksen merkitys erityisesti sosiaalipedagogiikan näkökulmasta on Kawanon mukaan ensinnäkin siinä, että se käsittelee kouluopetuksen lisäksi nimenomaan opetustoimintaa paikallisyhteisössä. Toiseksi *mahalla*-yhteisön koulutuksellista toimintaa tarkastellaan kansallisesta näkökulmasta huomioiden sen, että toiminta vaihtelee eri etnisissä ryhmissä. Tutkimuksen kolmas merkitys sosiaalipedagogiikan kannalta on tutkimuksen rakentuminen aikaisemman sosiaalipedagogisen tutkimuksen varaan. Neljäntenä mainitaan, että kyseessä on kou-

lutuksen yhteisötutkimus, johon liittyy uskonnollinen ulottuvuus, mitä ei ole aikaisemmin tutkittu. (s. 13.)

Kawanon analyysi perustuu lakiteksteihin, julkiseen dokumenttiaineistoon sekä kenttätööhön Uzbekistanissa. Kenttätööhön kuuluva valokuva-aineisto sekä selkeät kaaviot ja taulukot havainnollistavat lukijalle tekstin sujuvaa ja selkeää kerrontaa. Osallistuvan havainnoinnin dokumentointi on oleellinen ja lukijalle antoisa osa tutkimuksen toteutusta. Myös keski-aasialaisia kulttuureita tuntematon lukija voi kirjan avulla muodostaa helposti käsityksen uzbekistanilaisten elämänmenosta ja *mahalla*-yhteisöjen toiminnasta.

Kawano tuo analyysissään toistuvasti esille *mahalla*-yhteisöjen kahtaalle jakautuneen roolin toisaalta valtionhallinnon kansallisidentiteetin rakentamisen välineenä, toisaalta perinteisenä kulttuurin harjoittamisen ja yhteisöllisyyden vaalimisen tilana. Kawanon mukaan näyttäisi siltä, että *mahalla*-yhteisöjen koulutukselliset roolit valtionhallinnon näkökulmasta ja yhteisön jäsenten näkökulmasta kilpailevat keskenään. Kahtaalle jakautumiseen liittyvät myös viittaukset Timur Dadabaevin (2004) jaotteluun, jonka mukaan nykyisessä Uzbekistanissa on kahdenlaisia *mahalla*-yhteisöjä: perinteiset ja informaaliset *mahallat*, joilla on pitkä historia, sekä hallinnollisina eliminä toimivat formaaliset *mahallat*, jotka osallistuvat kansakunnan rakentamiseen (s. 48). Kawano pyrkii tekstissään problematisoimaan tasapainoilua erilaisten rooliodotusten ristipaineessa.

Kansakunnan rakentamisen (*nation-building*) käsite nousee analyysin keskiöön vasta kirjan lopussa. Se yhdistää Kawanon mukaan *mahalla*-yhteisöjen kolme koulutuksellista roolia: vastavuoroisen avunannon, ideologisen välineellisyyden (kansakunnan rakentaminen) sekä eri instituutioiden toiminnan. Perusteellisempi käsitteiden määrittely toisi tieteellistä lisäarvoa Kawanon tutkimukselle. Tutkimuksen ydinkäsitteeksi nousevan kansakunnan rakentamisen voisi avata tarkemmin jo johdantoluvussa, ja sen kuljettaminen sisältölukujen yhteydessä eheyttäisi tutkimuksellista juonta. Tutkimuksessa jää huomioimatta, että *nation-building*-käsitteeseen liittyy erilaisia tulkintoja, teoreettisia viitekehyksiä sekä lähikäsitteitä, kuten esimerkiksi kansallisidentiteetti (*national identity/subjectivity*), valtion rakentaminen (*state-building*) ja kansallinen yhtenäisyys (*nationhood*). Pohdinta ja käsitevalinnan perustelu antaisivat lukijalle monipuolisemman kuvan tutkimusaiheen käsitteellisestä kontekstista.

Tieteellisen vuoropuhelun ja kritiikin sisällyttäminen tekstiin toisi vaihtelua kuvailevaan ja kokoavaan lähestymistapaan ja kiinnittäisi tut-

kimuksen laajempaan keskusteluun. Kawano toteaa, että paremman ymmärryksen saamiseksi tarvittaisiin tietoa *mahalla*-yhteisöjen toimintatavoista ja rooleista eri etnisten ryhmien keskuudessa. Hän jättää Keski-Aasian maita vertailevan asetelman jatkotutkimuksen aiheeksi. Vertailua muihin aiheeseen liittyviin aikaisempiin tutkimuksiin voisi kuitenkin olla enemmän mukana jo tässä julkaisussa.

Kirjassa problematisoidaan onnistuneesti monikulttuurisen ja -etnisen Uzbekistanin haasteita luoda ja säilyttää yhteenkuuluvuutta eri toimijoiden näkökulmasta. Kansallisen identiteetin muotoutumisen kannalta *mahalla*-yhteisöillä on Kawanon tutkimuksen mukaan erityinen asema yhteiskunnan eri tasojen ja ulottuvuuksien yhdistäjänä. *Mahallat* ovat tiloja, joissa yksilöt, naapurustot, etniset ja uskonnolliset ryhmät sekä perinteet ja poliittis-ideologiset strategiat kohtaavat. Tällaisena kohtaamispaikkana toimiminen altistaa *mahallat* Kawanon mukaan valtionhallinnon poliittiseksi välineeksi joutumiselle. Tekstistä välittyy ymmärrys niitä kansallisia koulutuksellisia tarpeita kohtaan, joita Uzbekistanissa syntyi itsenäistymisen jälkeen ja joiden hoitamiseen *mahalla*-yhteisöjen on arveltu soveltuvan hyvin. Toisaalta valtionhallinnon ohjailevuus nähdään tutkimuksen perusteella uhkana perinteiden ja yhteisöstä kumpuavan kulttuurisen vaihtelevuuden ja moninaisuuden säilymiselle.

Asuka Kawano onnistuu tutkimuksellaan herättämään kiinnostuksen *mahalla*-yhteisöjä ja niiden yhteiskunnallista merkitystä kohtaan. Yhteisökasvatus sekä kansallisen identiteetin ja kansakunnan rakentamisen teemat ovat ajankohtaisia myös muissa konteksteissa, eivät vain Uzbekistanissa. Maailmankansalaisuus ja kerrostuneiset, moniulotteiset (kansallis)identiteetit ovat nykypäivän yhteiskunnallisia ilmiöitä ja haasteita, erityisesti monietnisissä maissa. Tästä näkökulmasta Kawanon tutkimus on mielenkiintoinen puheenvuoro identiteetti- ja koulutuspolitiikan sekä sosiaalipedagogiikan rajapinnoista.

